

ENIGMA SJEVERNOKOREJSKE POLITIČKE SINGULARNOSTI

Jure Vujić *

UDK: 316.324.5/.7(519.3)

323.2(519.3)

329.15(519.3)

342(519.3)

Stručni članak

Primljeno: 10.X.2013.

Prihvaćeno: 25.II.2014.

Sažetak

Autor proučava i analizira teorijsko-ideološke sastavnice sjevernokorejskog političkog režima koje tvore službenu političku ideologiju *Juche*. U članku se razmatraju i glavne vjerske, kulturološke i filozofsko-političke matrice sjevernokorejskog nacionalnog identiteta: nacional-komunizam, rasni agrarizam, nacionalizam, materijalistički neohumanizam. Složeno geopolitičko okruženje podijeljene Koreje i snažna i prijeteća američka vojna prisutnost na poluotoku Koreji ključni su čimbenici koji utječu na oblikovanje zasebnog sjevernokorejskog društveno-mentalnog habitusa.

Ključne riječi: *Juche*, ideologija, agrarizam, mentalitet, Sjeverna Koreja, komunizam, nacionalizam.

UVOD

Smrt sjevernokorejskog vođe Kim Jong Ila, kao i stupanje na vlast njegovog sina Kim Jong Una reaktualizira pitanje političke prirode ovog režima koji se često površno i karikaturalno prikazuje kao enigmatični anakronizam. Politička organizacija vlasti je prilično jednostavna. Vrhovna narodna skupština je vrhovno državno tijelo, ali na praktičnom planu. Odbor za nacionalnu obranu je tijelo koje donosi glavne izvršne odluke. Treba podsjetiti da Kim Jong Il nije državni poglavar, ta je funkcija ukinuta 1988. On je vrhovni vođa režima, dok je Kim Yong Nam predsjedavajući prezidijuma Narodne skupštine, te je prema službenom protokolu i državni poglavar, dakle broj dva u sjevernokorejskom režimu. Iako ostala državna tijela nose pompozna imena,

* Mr. Jure Vujić (jurvujić@mvep.hr) uposlen je Ministarstvu vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske. Izneseni stavovi su osobni stavovi autora i nemaju veze s institucijom u kojoj je zaposlen. Diplomirao je pravo na Pariškom sveučilištu prava, društvenih i gospodarskih znanosti te na Ratnoj školi OSRH-a „Ban Josip Jelačić“.

politička vlast je koncentrirana u rukama Kimovog obiteljskog klana. Dakle, iako je sjevernokorejski režim kvalificiran kao komunistički i staljinistički, on je ponajprije dinastički režim, dinastija Kim čak je i izmislila rodbinske veze s drugim kraljevskim obiteljima u svijetu. Kim Il Sung ostaje u kolektivnoj svijesti naroda heroj otpora protiv Japana i imperijalističkih sila poput SAD-a. Često je govorio kako je „narod za njega bog“. Kao utemeljitelj svih državnih institucija bio je uvjereni pristaša reunifikacije dviju Koreja pod pokroviteljstvom jedinstvenog socijalističkog režima.

Specifičnost geneze i prirode političkog režima Sjeverne Koreje, koji neki nazivaju „kimizam“, djelomično proizlazi iz porijekla i državotvorne politogeneze Sjeverne Koreje za vrijeme borbe protiv japanske kolonizacije¹. Razdoblje borbe protiv „japanskog okupatora“, u kojoj se ilustrirao klan Kim, a posebice prestiž Kim Il Sunga, oca Demokratske Narodne Republike Koreje, znatno je utjecalo na oblikovanje „zastvorenog“ političkog sustava i kulta ličnosti. Politički režim Pyong-yanga je od osamostaljenja Sjeverne Koreje vješto rekuperirao i instrumentalizirao taj „ujediniteljski mit“ koji je nastao tijekom japanske okupacije zbog jačanja nacionalnog jedinstva. U tom kontekstu, u političkom kolektivnom imaginariju Sjeverne Koreje Kim Il Sung je zamijenio figuru japanskog cara Hirohita, a ksenofobični nacionalizam je proizašao iz razdoblja japanske okupacije. U tom smislu povjesničar Brian R. Myers (2010) ističe kako je točnije usporediti sjevernokorejski režim s imperijalističkim Japanom negoli sa staljinističkom Rusijom ili Kinom Mae Zedonga. Međutim, mnogo toga razlikuje japanski fašizam i militarizam 1930-ih i sjevernokorejski režim. Komparativna analiza s drugim političkim sustavima ne omogućuje dublje shvaćanje i razumijevanje sjevernokorejske političke singularnosti. Neprijateljsko geopolitičko okruženje i položaj Sjeverne Koreje, kao i dogma o „političkoj i gospodarskoj samodostatnosti“, značajke su koje ju znatno razlikuju od industrijaliziranog Japana između dva svjetska rata ili pak od fašističkih ili komunističkih režima. Razumjeti sjevernokorejski politički režim, kult ličnost i dinastički prijenos vlasti pretpostavlja ponajprije uokvirivanje sjevernokorejske političke singularnosti u zaseban geopolitički, povijesni, društveni i vjerski kontekst. Naime, uspoređivanje tog režima s tvrdim staljinističkim sovjetskim modelom, ili pak s klasičnom obiteljskom diktaturom, također ne odražava specifičnost političkog režima koji ne spada u klasičnu politološku kategorizaciju političkih sustava.

GENEZA SJEVERNOKOREJSKOG NACIONALIZMA

Tijekom političke povijesti nije se postigao homogen moderni model nacionalizma zbog nedostatka artikulacije između nacionalnog osjećaja pripadnosti i političkih nacionalizama. Dvije su tendencije oblikovale sjevernokorejski nacionalizam: legitimacija odozgo u obliku militarističkog nacionalizma i legitimacija odozdo

¹ Korejski narod je odolijevao pokušajima okupacije sve do početka 20. stoljeća. U to vrijeme je bjesnio rat između Japana i carske Rusije. Porazom Rusa na Dalekom istoku Japan je izvršio invaziju i potpuno okupirao Koreju. Japanska okupacija (1905.–1945.) je u mnogo čemu polazna točka za potpuno razumijevanje današnjih prilika na poluotoku Koreji.

tijekom 1980-ih. Između 1876. i 1919. malograđanski sloj pokušava propagirati nacionalizam u društvu (E. Hobsbawm (1980) to naziva „protonacionalizmom“). Taj fenomen masifikacije nacionalizma je naišao, kako zapaža A. Smith (1987), na sljedeće reakcije: povratak na tradiciju utemeljenu na vjeri i lokalnim običajima, poput pokreta Tonghak, i zatvaranje obrazovanih konfucijanskih elita koje žele jačati tradicionalni poredak u elitističkom smjeru. Ako se referiramo na Gellnerovu (1989) terminologiju, nacionalno buđenje Koreje počinje kada se „političke granice“ više ne podudaraju s „kulturološkim“ granicama, i to sredinom 19. stoljeća opadanjem kineske dinastije Qing, dolaskom zapadnih sila na poluotok i usponom Japana kao regionalne vojne sile. U takvom geopolitičkom kontekstu glavni izazovi Koreje bili su kako očuvati kontinuitet ili bilo kakvu autonomiju, izazovi oko kojih se kristalizirao nacionalizam. Paralelno s elitnim nacionalizmom nastaje, zbog japanske aneksije Koreje (1910.–1919.), pučki i masovni nacionalizam koji radikalizira politička stajališta Korejaca koji su isključeni iz političkog i javnog života. Tadašnji najmasovniji nacionalistički pokret Samil, koji se temelji na širokoj društvenoj bazi i integrira razne struje nacionalnog pokreta Chondogyo kršćanske i budističke provenijencije, nastoji provoditi u djelo Deklaraciju o neovisnosti iz 1919., koja se temelji na Wilsonovom poimanju načela narodnog samoodređenja. Međutim, dok jedan dio nacionalista zagovara prozapadnu orijentaciju, drugi tabor se okreće prema Sovjetskom Savezu i komunističkom modelu te iz te ideološke podjele nastaje današnji sjevernokorejski nacional-komunizam.

SIN CH'AEHO I HISTORISTIČKI NACIONAL-KOMUNIZAM

Nakon podjele na sjeverni i južni dio 1945.² i proglašenja Demokratske Narodne Republike Koreje, sjevernokorejski model nacionalizma favorizira marksističku viziju naroda kao „mase“ koju trebati osloboditi. Na taj nacionalizam znatno utječe povjesničar Sin Ch'aeho, koji u djelu *Toksasillon* (Henry 1995) pristupa povijesti Koreje kao nacionalnoj povijesti naspram službene konfucijanske historiografije. On tvrdi da su mase pokretač povijesti, dok sve povijesti Koreje predstavljaju samo dinastičke prekide. Inzistira na nužnosti oslobađanja Koreje od „robovlasničkog mentaliteta“ naslijeđenog od konfucijanizma kao moral obveza i lojalnosti prema svakom državnom autoritetu. Po lenjinističkom receptu „budne mase“ trebaju aktivirati „uspavane mase“ i interpretirati korejsku povijest kao neprestanu borbu „nacionalnog jastva“

² Nakon Drugog svjetskog rata i poraza Japana, Koreju su okupirali SSSR i SAD. Budući da nisu uspjeli dogovoriti zajedničko upravljanje ujedinjenom Korejom, 1948. SAD i SSSR stvaraju dvije Koreje, Južnu koja se oslanjala na SAD i Sjevernu pod patronatom SSSR-a. Granica između dvije Koreje je uspostavljena na 38. paraleli. Rastuće tenzije između dvije države, potpirivane općom atmosferom hladnog rata, dovele su do sukoba. Snage Sjeverne Koreje prešle su 25. lipnja 1950. granicu na 38. paraleli i tako u nastojanju da ujedine državu započele Korejski rat. Nakon godine dana ratovanja, u kojem su obje strane potpomognute izvana imale svoje vrhunce i padove, linija fronte je uspostavljena oko 38. paralele. Budući da je u sljedeće dvije godine izostao bilo kakav napor s obje strane da se stanje promjeni, postignut je dogovor o primirju te je uspostavljena demilitarizirana zona duž čitave granice.

i „ostalih“, te legitimira primjenu nasilja za postizanje neovisnosti. Dakle, njegova ideologija predstavlja nacionalistički diskurs socijalističkog projekta. *Juche*, što će postati službena ideologija režima, 1955. je već prisutna kod Sin Cha'echoa. Pomoću *Juche* ideologije režim nastoji promicati korejski put u obliku nacional-komunizma, dok socijalističku ekonomiju usmjerava prema postizanju autarkije i političkih ciljeva nacionalizma. Ističući nužnost radikalne neovisnosti i zatvaranje zemlje za međunarodne odnose (s izuzetkom Sovjetskog Saveza i Kine), te razvijajući retoriku o legitimitetu vlade Sjeverne Koreje i nužnosti osvajanja Južne Koreje, Kim Il Sung ne teži rehabilitaciji neke komunističke ortodoksije, nego se pridružuje kritikama koje formulira Kominternu u pogledu korejskih socijalista 1920-ih: nacionalizam prije internacionalizma.

KONSTRUKCIJA NACIONALNOG IDENTITETA

Sjevernokorejski režim nastoji se postaviti kao jedini legitimni predstavnik nacionalnog identiteta. Vlada u tom smjeru kontrolira promicanje navedenog identiteta kao jedini valjan povijesni kulturološki izvor. Država određuje odozgo što je nacionalno, a što nije. Sjeverna Koreja nastoji promicati nacionalni utemeljiteljski mit o rođenju oca korejske nacije Tanguna 2333. pr. Kr., što odražava nastojanje da se osigura povijesni kontinuitet koji je prekinut tijekom kolonijalnog razdoblja. U kolektivnoj svijesti duboko je ukorijenjen mit o „5000 godina kulture“. Režim također nastoji povezati kult ličnosti Kim Jong Ila s prakomunističkom povijesti, prikazujući ga rođenog u brdima Paektusana, mjestu rođenja Tanguna, a 1994. tamo se gradi golemi mauzolej koji simbolizira transfer vlasti između oca i sina. Također su vrlo aktivni tzv. korejski studiji koji nastoje rehabilitirati mit o čistoći i autohtonosti korejske rase naspram japanske teze da su Korejci dio japanske rase. U tom smjeru ti studiji promiču tezu o homogenosti korejske rase, nacije, kulture i jezika od prapovijesti.

SJEVERNOKOREJSKI POLITIČKI MATRIJARHAT

Za razliku od maoističke i staljinističke Kine, u kojoj su Mao i Staljin uzvišeni na razinu karizmatičnih očeva nacije, Kim Jong Il štuje se kao materinska figura u društvu u kojem „mlade djevojke simboliziraju čistoću, djevičanstvo i korejstvo“. Također je žalosno da mediji reduciraju taj politički režim i društvo isticanjem klasičnih negativnih klišeja masovnih režimskih koreografija, monumentalnih građevina i vojnih parada. U tom kontekstu većina je postojećih zapadnocičnih analiza sjevernokorejskog režima pogrešna i ograničena jer ga često prikazuju kao neku vrstu komunističke inačice konfucijanskog patrijarhata, dok se društveno-politički svjetonazor u većoj mjeri oslanja na matrijarhat i figuru majke. U rasnom aspektu sjevernokorejski režim ne krije i eksplicitno zagovara čistoću sjevernokorejske rase pa bi se moglo reći kako se više približava radikalno desnim tezama negoli radikalno ljevičarskim ideologijama. Glede službene ideologije, najbolje odgovora definicija ideologije

Zeeva Sternhella(2010): „konceptualni i referentni okvir koji daje kriterij odabira i odlučivanja u ime kojih su najvažnije aktivnosti zajednice“. U tom smislu službena ideologija je sveprisutna, organizira i planira u detaljima životnu svakodnevicu. Tehnologijom, proizvodnjom i upravom upravlja „ideologija praktične ekspertize“ (Schurmann 1966). U tom pogledu Radnička partija može odustati od proklamiranih dogmi kako bi održala vlast i kontrolu nad društvom. Službena propaganda ujedno je unutarnja i vanjska, a na razini društva djeluje mreža središta „unutarnje propagande“ koja oblikuju mišljenja Korejaca, od knjižnica, kinematografije, TV serija do školskih udžbenika.

SLUŽBENA IDEOLOGIJA JUCHE KAO KOMUNISTIČKI NEOHUMANIZAM

Službena politička ideologija *Juche* (što znači samoodrživost ili neovisna pozicija) temelji se na komunističkim idejama o besklasnom društvu i zagovara model gospodarske samodostatnosti, kao i radikalnu političku i vojnu neovisnost. Tri su osnovna načela *Juchea* koja se provode na razini državne politike i društva: načelo nezavisnosti u politici, gospodarska samodostatnost i narodna samoobrana unutar nacionalnog teritorija. Ista doktrina zagovara reunifikaciju dviju Koreja – ta je doktrina nadopuna marksizma i lenjinizma jer zagovara originalni revolucionarni put koji teži potpunom suverenitetu korejskog naroda. Postoje razni znanstveni radovi i teorijske egzegeze o političkoj prirodi *Juche* ideologije, pa je neki analitičari poistovjećuju s monarhizmom, a neki s teokracijom, poput Parka i Hitchensa. Drugi je smještaju unutar komunističke idejne obitelji kao zasebnu derivaciju – adaptaciju lenjinizma, staljinizma ili pak azijskog tipa korporatizma, poput Brucea Cumingsa (2004). *Juche* doktrina zagovara neohumanističku i antropocentričku filozofiju u kojoj je narod gospodar revolucije i društvenog razvoja: čovjek je gospodar svega i vlastite sudbine. Vizija svijeta temelji se na političkoj filozofiji koja nastoji ostvariti suverenost narodnih masa koja omogućuje razvoj društva i pravi put. Politiku *songun* razvija Kim Jong Il od 1995. kao produžetak *Juche* ideja, a povodom 70. rođendana Kim Il Sunga sagrađen je toranj *Juche* u Pyong-yangu. Prvi put *Juche* se službeno spominje u govoru Kim Il Sunga 28. prosinca 1955. na Kongresu Radničke partije na temu „Propaganda i agitacija“, u govoru „O uspostavi samodostatnosti i ukidanju dogmatizma i formalizma u ideološkim projektima“. Kad se Sjeverna Koreja distancirala od Kine i Sovjetskog Saveza, i kad su nastale revizionističke rasprave oko službene ideologije, *Juche* doktrina je poslužila kao referentni temelj za diplomaciju i afirmaciju sjevernokorejskog puta. U okviru *Juche* ideologije velik je značaj pridat ulozi revolucionarnog vođe i „savjeta“ vođa glede ostvarivanja samodostatnosti. Godine 1986. dodana je nova sociopolitička interpretacija prema kojoj je „subjekt revolucije integrirani korpus koji sjedinjuje vođu, partiju i narod“. Taj tripartitni model je poslije evoluirao prema dinastičkom modelu koji je favorizirao koncentraciju vlasti u obiteljskom klanu Kim. S retoričkog aspekta službena ideologija služi se mističnim i mitskim figurama poput ideologije crvenog viteza, jake nacije, oružanog naroda, koji svi crpe iz *Juche* ideologije.

DUHOVNI TEMELJI NACIONAL-KOMUNIZMA

Sjevernokorejski režim je rigorozan komunistički režim po ustavu i u praksi. Po tome se ne razlikuje od klasičnih komunističkih režima jer se temelji na snažnoj službenoj državnoj komunističkoj ideologiji i vladavini jedne monolitne partije. Kim Il Sung je nastojao već na početku vladavine promicati rigidnu partijsku liniju koja nije trpjela nikakvu devijantnost. Njegov politički režim teži provođenju glavnog cilja socijalizma: postići integralnu jednakost za cjelokupno društvo u kojem je novac trebao nestati, a u svrhu postizanja tog cilja narod je trebao žrtvovati svoje osobne želje. Iako su svi komunistički sustavi u svijetu bili dijelom i diktature, sjevernokorejski režim često se predstavlja kao najokrutniji režim zbog krajnje indoktrinacije naroda. Korijeni takve nacional-komunističke doktrine pronalaze se u tradicionalnoj kulturi Koreje, šamanizmu³ koji počiva na mitovima i legendama, iako su konfucijanizam i budizam poslije izbrisali njegove tragove. Šamanistički supstrat danas vješto instrumentalizira službena ideologija kako bi konsolidirala vlast pričom o mitskom rođenju Kim Jong Ila na vrhu brda Peaktu, kada se stvorila duga na dan rođenja zvijezde vodilje. Budizam, koji je prihvaćen tijekom ujedinjenja Koreje 668., postao je službena vjera, te je poslužio za širenje i ukorjenjivanje službene ideologije jer su načela karme, raja i pakla, reinkarnacije duboko prisutna u korejskom mentalitetu i omogućuju uspostavu diktatorske vlasti i lojalnost masa kultu ličnosti. Konfucijanizam, koji je uveden u 4. stoljeću u Koreju kao pretežita doktrina funkcionara i birokrata također je holističkim i vrlo hijerarhiziranim svjetonazorom i egzaltiranjem autoriteta omogućio širenje legitimiteta politički jakog režima. Jedno od glavnih načela neokonfucijanizma je očeva ljubav prema sinu, koja znatno legitimira nasljedstvo Kim Jong Ila jer u korejskoj tradiciji nasljeđuje stariji sin, dok kult ličnosti koji ostaje snažan i nakon smrti Kim Il Sunga, kao i pompozne pogrebne ceremonije govore u prilog tradicije štovanja „očinstva nacije“. Ravnoteža sustava temelji se na hiperdirigizmu komunističkog društva u kojem se svaki građanin treba odricati svakog vlasništva i osobnih interesa, dok je prema *Juche* ideologiji pojedinac središte svega i potpun gospodar svoje sudbine, kao spoj kolektivismu i individualizmu. Nepružanje otpora, politički konformizam i podređenost mogu se objasniti neokonfucijanskim načelom poštivanja zapovijedi, kao i sustavnom indoktrinacijom koja započinje u djetinjstvu. Kao ilustracija tog nacionalističkog i komunitarnog duha mogu poslužiti sjevernokorejske *mass-games* kolektivne sinkronizirane koreografije izvedene do perfekcije. Sjevernokorejska politička priroda vlasti u pravom je smislu riječi, kako je politolog Marcel Gauchet (2010) naziva, sekularna religija koja se, unatoč tome što tolerira budizam, nastoji kao totalitarni zasebni antireligijski nacional-komunizam supstituirati bilo kakvoj duhovnoj vjeri. Paradoksalno je i da se društveno-politički model Sjeverne Koreje podudara s državnim i društvenim organicističkim tezama

³ Zapadni mediji su ismijavali sjevernokorejske medije kada su povodom smrti „dragog vođe“ govorili o tugovanju majke prirode za Kimom, a dan je i opis golubice koja je krilom čistila snijeg sa statue preminulog vođe i sove koja se od njegove smrti danima žalosno glasala. Riječ je o nepoznavanju snažnog utjecaja šamanističkog nasljeđa na narodnu kolektivnu svijest.

pripadnika weimarske konzervativne revolucije, nacional-boljševičkog pokreta Ernsta Niekischa i Ernsta Jüngerera. Korejski narod kao politička i vojna masa mora biti neprestano mobiliziran i u funkciji obrane suvereniteta, poput Jüngerovog mita o „totalnoj mobilizaciji“ kojeg spominje u *Der Arbeiter* govoreći o vojsci apsolutnog rada i nužnosti transformiranja masa radnim zakonima u discipliniranu i uniformnu masu. Kod pruskih je nacional-boljševika također prisutna oštra kritika buržoaskih urbanih dekadentnih vrednota. U tom ideološkom stremljenju pronalazimo i kult države, tehnike kao mobilizatorske snage i mit o „oružanoj naciji“.

RASNI AGRARIZAM

Sjevernokorejski nacionalizam razvio je kao nasljeđe antikolonijalnog nacionalizma jedan protustranački i ksenofobičan nacionalistički diskurs. Za službeni režim ksenofobija nema negativne konotacije, naprotiv, to je stajalište sastavni dio političke komunikacije (Cheong 1991). Režim koristi oštru antiameričku i antijapansku retoriku. Ameriku se doživljava kao velesilu odgovornu za podjelu Koreje 1945., a cijela vanjska politika Sjeverne Koreje temelji se na zahtjevu za povlačenjem američkih vojnih snaga iz Koreje. Protujapanska retorika temelji se na kolonijalnom razdoblju i osiromašenju poluotoka zbog japanske invazije. Međutim, od 1990-ih Sjeverna Koreja je normalizirala odnose s Japanom pa je protujapanska retorika znatno oslabila. Sjevernokorejski režim, poput režima Pol Pota, egzaltira ruralni životni model i selo kao rezervoar vrednota čiste korejske rase. U tom pogledu jasno se distancira od Sovjetskog Saveza, koji je tretirao ruralnu sredinu kao „mjesto neznanja i reakcionarstva“. Režim Crvenih Kmera je do krajnjih granica gajio svojevrstni rasizam i idealizaciju „nekorumpiranog seljaštva“ u odnosu na korumpirano urbano pučanstvo, što je rezultiralo progonom i prisilnim iseljavanjem urbanog pučanstva prema selu. Vijetnamske, kineske i muslimanske manjine također su bile žrtve nasilja Crvenih Kmera. U tom pogledu radikalni agrarizam Crvenih Kmera znatno razlikuje režim Pol Pota od drugih komunističkih režima koji su zagovarali industrijalizaciju, a približava se sjevernokorejskom modelu ruralnog i nacionalističkog modela. Ono što također približava ova dva režima je ključni element službene ideologije „apsolutnog odricanja“, prisutan i u *Juche* ideologiji i u komunističkoj ideologiji Crvenih Kmera. Riječ je odricanju od obitelji, vanjskog svijeta, novca, vlasništva, po modelu strogog budističkog asketizma. Kod Crvenih Kmera *Angkar* (organizacija) je jezgra partije i shvaća se kao majka i otac, što je razvidno i unutar partijskih komiteta u Sjevernoj Koreji. Revolucionarni ideal dvaju režima je apsolutni egalitarizam i sve-moćna neovisna država.

ZAKLJUČAK

Dinamičnost i snaga sjevernokorejskog nacionalizma u komunističkom obliku može se objasniti čvrstim kolektivnim pamćenjem kolonizacije i podjelom 1945. Nacionalizam tu ispunjava prazninu koja nastaje distancom između svijesti o etničkom identitetu i političke podjele. Sjeverna Koreja pati od specifične geopolitičke klaustrofobije (Thual 1995) koja se izražava kroz nacionalnu paranoju o vanjskoj ugroženosti i geopolitičkom neprijateljskom „okruženju“, što objašnjava njene izolacionističke tendencije i neprestanu vojnu mobilizaciju. Naime, Sjeverna Koreja se nalazi u strateškom gravitacijskom čvoru istočne Azije. Na zapadu izlazi na Žuto more, a na istoku na Japansko more. Graniči na jugu s Južnom Korejom, a na sjeveru s Kinom i Rusijom. Većina susjeda Sjeverne Koreje, uključujući i SAD, nastoji uspostaviti geopolitički „hegemon“ na tom području. Ne čudi da moderni tip nacionalizma kao zajednički građanski „demokratski“ projekt nije uspio zaživjeti u sjevernokorejskom povijesnom i geopolitičkom kontekstu. Sjevernokorejski mit o „samodostatnosti“ narušen je teškom unutarnjom gospodarskom i zdravstvenom situacijom. Početkom studenog 2011. UNICEF je pozvao da se uvjeti života ljudi, naročito žena i djece, u Sjevernoj Koreji hitno poboljšaju jer su ljudi izloženi velikoj smrtnosti zbog neuhranjenosti, a djeca usporenom razvoju i mnogim bolestima.⁴

Nacionalizam kao singularna tradicija Sjeverne Koreje konstituira i konstituirat će sjevernokorejsko društvo i mentalni habitus sve dok traje takvo geopolitičko okruženje Koreje i dok je SAD vojno prisutan na poluotoku.

⁴ Procjenjuje se da u Sjevernoj Koreji svake godine umre oko 11 500 djece prije nego što napune pet godina. Oko 28% žena između 15 i 50 godina smatra se neuhranjenima, a problem je i velika stopa smrtnosti majki, na 100 tisuća živorođene djece 85 žena umre na porođaju.

LITERATURA

- Abelmann, Nancy. 1993. *Minjung Theory and Practise*. U: *Cultural Nationalism in East Asia*, ur. Harumi Befu. Institute of East Asian Studies, University of California, Berkeley.
- Anderson, Benedict. 1991. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and the Spread of Nationalism*. London: Verso Editions and NLB.
- Armstrong, Charles. 1998. *A Socialism of Our Style*. U: *North Korean Foreign Policy in the Post-Cold War Era*, ur. Samuel Kim. Oxford University Press.
- Cheong, Sunghwa. 1991. *The Politics of Anti-Japanese Sentiment in Korea: Japanese-South Korean Relations under American Occupation, 1945-1952*. Greenwood Press.
- Cumings, Bruce. 2004. *North Korea: Another Country*. The New Press.
- Delissen, Alain. 1999. *Corée*. U: Hartmut Rotermund, *L'Asie Orientale et Méridionale aux 19ème et 20ème Siècles*. PUF, Nouvelle Cléo.
- Em, Henry. 1995. *Nationalist Discourse in Modern Korea: Minjok as a Democratic Imaginary* (Ph.D dissertation). University of Chicago.
- Gaucher, Marcel. 2010. *À l'épreuve des totalitarismes, 1914–1974*. Paris: Gallimard.
- Gellner, Ernest. 1989. *Nations et nationalisme*. Paris, Éditions du Seuil.
- Gi-Wook Shin. 2006. *Ethnic Nationalism in Korea: Genealogy, Politics, and Legacy*. Stanford University Press.
- Hobsbawm, Eric. 1980. *Nations and Nationalism since 1780: Programm, Myth, Reality*. Cambridge University Press.
- Hyungh, Il Pai i Timothy R. Tangherlini. 1998. *Nationalism and the Construction of Korean Identity*. ur. Thimoty. Institute of East Asian Studies, University of California, Berkeley.
- Hyungh, Il Pai. 2000. *Constructing Korean Origins: A Critical Review of Archaeology, Historiography, and Racial Myths in Korean State-Formation Theories*. Harvard University Press.
- Kent, David. *Land of the Rising Sun: The Rise of Nationalism, and the Impact of the Samil Movement as a Living Symbol of Anti-Japanese Resistance*. <http://www.geocities.com/Tokyo/Towers/5067/ma-out.htm>
- Koo, Young Nok. 2000. *Corée, vers la réunification?* Séoul, Bobmunsa, Paris, Syllepse.
- Myers, Brian Reynolds. 2010. *The Cleanest Race: How North Korean See Themselves – And Why It Matters*. Hoboken, NJ: Melville house publishing.
- Postel-Vinay, Karoline. 2002. *Corée, au coeur de la nouvelle Asie*. Paris: Flammarion.

Robinson, Michael. 1988. *Cultural Nationalism in Colonial Korea, 1920-1925*. University of Washington Press.

Schurmann, Franz. 1966. *Ideology and Organization in Communist China*. Berkeley: University of California Press.

Smith, Anthony. 1987. *The Ethnic Origins of Nations*. Oxford: Basil Blackwell.

Sternhell, Zeev. 2006. *Les anti-Lumières: Une tradition du XVIIIe siècle à la Guerre froide*. Paris: Fayard.

Thual, Francois. 1995. *Ledésir de territoire*. Paris: Ellipses.

ENIGMA OF NORTH KOREAN POLITICAL SINGULARITY

Jure Vujić

Summary

The author examines and analyzes the theoretical and ideological components of the North Korean political regime that constitute official political ideology called *Juche*. The article also discusses the major religious, cultural and philosophical-political matrix of the North Korean national identity: national communism, racial agrarianism, nationalism, materialistic neohumanism. Complex geopolitical environment division of Korea and a strong and threatening U.S. military presence on the Korean peninsula, are the key factors that influence the design of a separate North Korean social and mental habit.

Keywords: *Juche*, ideology, agrarianism, mental, North Korean, communism, nationalism.